

donski, dr. Fr. Lampe, A. Mikuš, Andr. Perko, M. Pirnat, Jos. Stare, dr. Fr. Stele, Viktor Steska, dr. A. Švigelj, Ivan Šubic, Ivan Vrhovnik, dr. Val. Žun.

Knjiga je po vsebini in po obliki naše gore list.

Ali so vsi spisi enake cene? Jasno je, da med 149 sestavki niso vsi enake vrednosti; nekateri so pisani bolj pesniško in zanosno, drugi treznejše in mirneje; nekateri so bolj splošni, drugi segajo bolj podrobno v svoj predmet, vsi pa se odlikujejo po lepem in jasnem, lahkoumljivem jeziku.

Knjiga je sicer učna, šolska, pa jo bodo rabili hasnovito in z užitkom vsi izobraženci. Primernejše knjige nasvetovati izobraževalnim društvom in čitalnicam ni skoro mogoče. Predavatelji na temelju te knjige lahko mnogo večerov poučujejo in zabavajo svoje poslušalce. Knjiga je zaprla veliko vrzel v slovenskem slovstvu.

V. S.

Carniola. Letnik VII. Zvezek 1. Na uvodnem mestu novega letnika »Carniole« priobčuje Viktor Steska svojo razpravo o znameniti »Cerkvi sv. Primoža nad Kamnikom«, prvotno romanski stavbi (dokumentarčno je prvič omenjena l. 1396.), ki so jo v 15. stoletju gotsko prezidali. Pisatelj se najprej peča z vprašanjem o relikvijah sv. Primoža in Felicijana, katerih del se baje nahaja v tej cerkvi, in se nagiba k mnenju, da tam hranjene relikvije niso svetinje teh dveh rimskih mučenikov, ampak neznanih svetnikov, ki so jima nadeli splošni imeni Primus et Felicianus: Prvi in (drugi) Srečni. — Potem sledi natančen popis cerkve

in nje oprave, s tlorisom in fotografijami, ki so vsled tehničnih fotografskih težkoč žalibog precej pomanjkljive, kar se čuti zlasti pri stenskih slikah. Glede teh navaja Steska sodbo slikarja Lukescha, ki o njih trdi, da so nastale pred l. 1550., ter mnenje dr. Grausa, ki jih smatra za še starejše. Steska pravi na to: Na severni steni je podpis »Elias Wolff 1592« in s to letnico je torej čas teh stenskih slik določen. On pripisuje vse slikarsko delo na steni ljubljanskemu slikarju Wolffu, ki da je pri Sv. Primožu delal 1589—1592. Vendar pa se zdi, da bi mogli v slučaju, kjer so zgodovinski podatki tako pičli, priti le s pomočjo kritike slikarskega stila do trdnjše sodbe. — K sklepu objavlja pisatelj še tri listine, ki se tičejo zgodovine omenjene cerkve. — S to razpravo nam je Steska, ki že toliko let vztrajno in s tiho pridnostjo mravlje nabira zgodovinsko gradivo, podal zanimivo dopolnilo k naši domači zgodovini.

Ravnateljstvo idrijskega rudnika nadaljuje svoje poročilo o tretji francoski okupaciji Idrije, dr. Janko Ponebšek pa (ilustrirano) razpravo o »Naših ujedah«. Alfons Paulin popisuje dalje nekatere redke kranjske rastline in njih bivališča. — O slovstvu referirajo dr. J. Debevec, dr. J. Mantuani, J. Vesenjsek, dr. J. Gruden in F. Seidl. — Med »Zapiski« objavlja J. Šašel »Doneske k zgodovini zvonarjev in zvonov na Kranjskem«, prof. Kajetan Stranetzky poroča o »Jamah in požiralnikih okrog Žirov« in A. Seliškar o »Modropikastem slepiču«. Raznovrstni prvi zvezek letošnje »Carniole« zaključuje »Društveni vestnik«. I. C.

Glasba.

Ign. Hladnik: 97. psalm za osmeroglasni mešani zbor z orglami. Op. 66. — **Zdrava Marija!** 5 Marijinih pesmi za mešani zbor, solospesve in orgle. Op. 69. Oboje založil skladatelj.

Ko bi se bil Hladnik v dolgi dobi svoje muzikalčne produkcije od opusa do opusa toliko potrudil za to, da resno napreduje, čeprav v preprostem, poljudnem, v prvi vrsti našim podeželskim zborom namenjenem skladanju, kolikor se je vedno bolj svojeglavo zarival v usodno zmoto, da je poljudnost istovetna z banalnostjo, in s praktičnimi plodovi te zmote preplaval naše kore, bi se bil utegnil kot skladatelj razviti do vsega upoštevanja vredne osebnosti, pa bi bil po tej poti res dosegel, da bi bil korifej, vodnik naših cerkvenih korov, ki bi njega skladbe peli tisti, ki jim najpreprostejša oblika ni preveč preprosta, pa tudi oni, ki jim je oblika samo posoda vsebine, izraz notranje vrednosti.

Pričujoči deli sta nam dokaz, da bi bil Hladnik mogel s pridom to pot nastopiti. Sedaj jo poizkuša in se mu je deloma obnesla, v kolikor se svojim — že iz prvih početkov od glasbene kritike grajanim — zmotnim principom umika; seveda je hoja po novih — bog-nedaj, da bi to besedo zamenjavali z izrazom modern — po potih, ki se jih je doslej kljub pogostemu prigovarjanju izogibal, zanj očitno težavna, zato se ne čudimo, če se njegovemu melodično-ritmičnemu in harmonično-modulatoričnemu koraku večkrat pozna, da mu prejšnja hoja še živi v mišicah in kitah.

97. psalm je deloma jako veličasten, efekt je takim mestom zagotovljen, pa tudi ni brez vsakršnih slabosti.

Pri Marijinih je tudi zelo enako: nekako do dveh tretjin je vsakatera dobra. Takih banalnih modulacij, kakršna je n. pr. pri prvi pesmi s tonike na dominantno (druga stran, konec druge vrste) bi se vsaj moral ogibati; istotako naj bi v tenorovi figuraciji v predzadnjem taktu na isti strani vzel fis mesto f, ali še bolje: osminsko pavzo, cis d g gis a.

St. Premrl: Šmarnice, 10 Marijinih pesmi za mešani zbor, deloma z orglami. Cena part. 1 K 50 vin., glasovi po 30 vin. Založila Kat. Bukvarna.

O teh pesmih sem že poročal v letošnjem »Cerkvenem Glasbeniku« št. 5, str. 59. Na tem mestu naj samo to konstatiram, da se g. Stanko vedno bolj očitno razvija v dvojni smeri: ena je — tudi od viharjev, groma in treska obiskana — z granitom tlakana pot globoke psihologije, ki izrablja vsakršno sredstvo, da kolikor moč adekvatno izrazi svoje občutje, druga pa so tihe, gladke, travnate stezice po pestrih livadah mirne askeze naših mehkih, nekoliko sentimentalnih slovanskih src. Plod druge vrste so te skladbe, le da bi jim sem-tertja privoščili, naj še to izgine, kar je one prve poti na te pokojne poljane mistične bogovdanosti zašlo.

Fran Marolt: Slovenske vojaške narodne pesmi za moški zbor. Cena v platno vez. 1 K 80 vin., v kartonu 1 K 50 vin. Založil prirejevalatelj.

Kakor je hvale in priznanja vreden trud, ki ga je g. učitelj Marolt imel, da je zbral lepo število 35 (pravzaprav 37) vojaških narodnih pesmi, je vendar zelo škoda, da se mu je harmonizacija, v kolikor je pesmi sam harmoniziral, nenavadno malo posrečila, kakor da o primitivnih pojmi najpreprostejše harmonije ni na jasnem. Zlasti se slabosti kaj rade in v obilni meri tam pokažejo, kjer hoče preko preprostih trizvokov preiti v njih izpeljanke ali celo s harmoniji lastnimi okraski pesmi poživiti. Take menjalne in prehajalne note mestoma — razen tega, da ga v harmoničnem oziru kaj rade iz sedla vržejo — če niso dobro pretehtane, tudi značajo pesmi same kar take škodujejo. Tako n. pr. ne vem, čemu je g. prirejevatelj pridejal pesmi: »Regiment po cesti gre«, pesmi, ki se nje navep kakor jeklo kreše, v drugi periodi »izrazit« (?) prvi bas? Kakor bi polena pod noge metal v odločnem koraku nevzdržno naprej hitečemu krdelu. Uvodu se pozna, da ga je pisal dolgoleten ljudskošolski vzgojitelj.

Koncerti.

Matični dobrodelni koncert dne 8. aprila 1916. Pri tem koncertu je v prijateljskem krogu nastopilo več domačih slovenskih umetniških moči in Hrvat g. Hinko Simonich s Sušaka na Reki. Vrstile so se pevske in violinske točke.

G. Rijavec je jako lepo izvajal najprej tri Lajovičeve samospeve: »O, da deklič...«, »Mesec v izbi« in »Norčeva jesensko pesem«. Pri prvi pesmi se je zdelo, kot da je z neko naglico švignila mimo nas. Manjkalo je še pravega razpoloženja; kajti naše, h koncertom še vedno prekasno prihajajoče občinstvo se še ni popolnoma umirilo, in posledica je bila, da drugače brezdvomno krasna skladba ni napravila posebnega vtisa. Tem bolj pa sta učinkovali naslednji dve: »Mesec v izbi« po svoji blagi mehki in iskrenosti, in »Norčeva jesenska pesem« po svoji čvrstosti in strastni ognjevitosti. Zadnjo pesem je g. Rijavec pel transponirano iz prvotne baritonske lege svojemu tenorskemu glasu primerno, mislim da terco višje. Dodal je še Lajovičovo »Serenado«, tako da smo imeli precejšen kos Lajovica pred seboj, tistega Lajovica, ki se je še pred ne mnogimi leti zdel nekaterim tako silno težak, tuj in nerazumljiv, a se danes vedno bolj umeva, priznava in odobrava. V svojem poznejšem nastopu je izvajal g. Rijavec še Mozartovo arijo iz opere »Don Juan« in Verdijevo romanco iz opere »Aida«, od katerih vsaka nosi na sebi znak svoje dobe: Mozartova klasično umerjenost in dvorljivo eleganco, Verdijevo bolj svoboden, lahkokrill polet temperamentnega pevca južnega podnebja.

Zelo je ugajal nastop koncertne koloraturne pevke, sopranistinja gospe Pavle Lovšetove iz Novega mesta, ki je znana ljubljanskim obiskovalcem koncertov še izza časa, ko je bivala v Ljubljani in je pri mnogih matičnih koncertih, zlasti pri štirikratnem izvedanju P. Hug. Sattnerjevega oratorija »Vnebovzetje blažene Device Marije« izborno sodelovala. Pri sedanjem koncertu je zapela v dveh nastopih šest komadov, med njimi dve novosti: Pavličičovo preprosto, a ljubko kitično pesmico »Uspavanka« in »Mehurčke« isteга skladatelja. (Oboje besedilo iz Župančičevega »Cicibana«.) Zadnja skladba se zdi — kot otroška pesem

— preveč umetno zložena, sicer pa kot glasba sama po sebi solidna in dobra. Ostali samospevi, ki jih je pela gospa Lovšetova, so bili še sledeči: Lajovičev »Bujni vetri v polju«, poln čistosti in svežosti, dalje težka koloraturna arija Filine iz Thomasove opere »Mignon«, arija iz Nicolajeve opere »Vesele žene Windzorske« in Taubertov veselja prekipavajoči, dražestni »Ptiček v gozdu«. Izvajanje gospe Lovšetove je bilo dovršeno. Gospa razpolaga — kakor znano — s primeroma tenkim in šibkim, toda izvrstno izvežbanim, v vseh legah enako mehko in zvonko donečim, priključljivim glasom, ki jo usposablja zlasti za predavanja liričnih skladb.

Kot novega gosta smo imeli pri tem koncertu pri-liko slišati violinista g. Simonicha. Tudi on je — čeprav le boljše vrste diletant — po svoje pripomogel k lepemu uspehu dobrodelnega koncerta. Izmed skladb, ki jih je izvajal, je bila pač najboljša Wieniawskega romanca iz II. violinskega koncerta, potem pa njegova lastna skladba »Pjev slavulja« (Slavčkov spev). »Mazurka« pa, ki jo je na pretirano ploskanje »študenta« dodal svojima v prvem nastopu igranima skladbama: lastni »Suza na groblju naših junaka« in Tirindelovim »Ciganskim spevom«, po mojem mnenju ni pristojala v koncertno dvorano in je izpričevala le slabši okus izvajalca, še veliko bolj pa tistega občinstva, ki se kar ni moglo nasititi, načuditi in naploskati okrogli, glasbeno plitvi mazurki.

Dodatkov je bilo pri tem koncertu sploh preveč in se je koncert vsled tega močno zavlekel, tako da smo bili pri zadnji točki sporeda, pri Puccinijevem dvospevu iz opere »Tosca«, ki sta ga izvajala gospa Lovšetova in gospod Rijavec, že pošteno trudni in smo komaj čakali konca.

Spremljanje vseh na koncertu izvajanih pevskih in violinskih skladb je v največjo zadovoljnost kar moč točno in dostojno oskrbela gđ. Koblerjeva.

Matična koncerta 6. in 7. maja na korist deželnemu in gospejnemu pomožnemu društvu »Rdečega križa« o 25letnici obstanka pevskega zbora Glasbene Matice in o 25letnici rednega koncertnega delovanja Glasbene Matice.

Petindvajset let plodonosnega glasbenokulturnega dela ima že za sabo pevski zbor Glasbene Matice in ravnotoliko let že razvija Glasbena Matica svoje redno koncertno delovanje. Proslava te znamenite petindvajsetletnice se pač ni mogla izvršiti lepše in dostojneje, kot s prireditvijo dveh zares sijajnih dobrodelnih koncertov.

Pri obeh koncertih je po večjem odmoru zopet nastopil tudi za sedanje neugodne razmere še vedno mnogoštevilni nad 150 grl veliki zbor pevk in pevcev pod vodstvom svojega zadnje čase s tem zborom takorekoč v eno celoto zraslega, mojstrskega koncertnega vodja Mateja Hubada.

Pri prvem koncertu se je predsednik Glasbene Matice g. dvorni svetnik Franc Hubad v daljšem nagovoru spominjal postanka, razvoja in celotnega uspešnega in mnogobrojnega delovanja pevskega zbora Glasbene Matice pod vrlimi pevovodji: dr. Grošom,